

Mrtník

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Kralovice

Nadmořská výška: 456 m n. m.

Počet obyvatel: 341

Adresa URL: www.mrtnik.cz

Okres: Plzeň-sever

GPS souřadnice: 49.895430N, 13.312194E

První pís. zmínka: 1418 (605 let)

PSČ: 331 52

Historie obce Mrtník

Název obce Mrtník pochází od názvu lesa Mrt, což původně ve staré češtině znamenalo odumřelou část něčeho. Podle staročeského slovníku mohlo jít o lesní stelivo nebo suché chrástí či uschlé křoví apod., které byly charakteristické pro tento lesní porost. Název obce je odvozen z tohoto základu místního názvu s přidáním přípony -ník (dříve -níky). V úředních písemných pramenech se obec poprvé v historii připomíná v roce 1420 v souvislosti se zastavováním majetku plaského kláštera na počátku husitské revoluce. V historických dokumentech se však uvádí letopočet 1418. Opírají se o záznam v plaské klášterní kronice za 16. století. Dává vznik obce - vesnice Mrtník do souvislosti se šlechtickým rodem Milhosticů, který vlastnil rozsáhlý majetek na Doupovsku a Manětínsku. Předpokládá, že Mrtník existoval jistě už ve 14. století, kdy se stal součástí majetku plaských cisterciáků. Jest však jisto, že ves tato náležela vladýkům z Lozy, kteří byli stejného rodu s pány z Brda, Stvolen a Rabštejna. Opat Gotfrýd roku 1418 zapsal vsi Mrtník a Koryta Jiřínkovi z Čivic na Krašovicích a jeho synu Janovi. Tito porovnali se roku 1420 s opatem a ten zastavil hned Mrtník, Lité, Lomničku a Vrážné Bavůrkovi ze Švamberka, jemuž král Zikmund připsal za vojenské služby 100 kop. To bylo roku 1421. Bavůrek roku 1424 pustil Mrtník Zbranírovi z Bukova, ten zas postoupil jej Jindřichovi a Packovi, bratřím, kteří roku 1452 kupující Lomany již z Mrtníka se psali, seděli na Dobronicích u Touškova a drželi nějaké dědiny v Kozolupech. Roku 1466 prodali Mrtník Burjanovi mladšímu z Gutštejna na Nečtinách. Tohoto synové Volf a Jetřich vyprosili si roku 1502 majestáty na vesnice plaské a je k hradu Bělá připojili. Roku 1622 nabyt tohoto panství Vilím z Vřesovic. Jeho syn Jan Vikart, ocitnuv se v pěněžní tísní, byl nucen prodati řadu vsí od panství bělského. Roku 1656 odhádána ves Mrtník a prodána Alši Ferdinandovi Vratislavovi z Mitrovic, který ji roku 1663 prodal Karlu Maxmiliánovi Lažanskému na Manětíně. Té doby bylo v Mrtníce 5 osedlých: Jan Jícha, Jan Mrdiš, Jan Valeška, Matěj Petráček, Adam Brož, Jíra Bastl, Jakub Křen - jinak Brzáč, Mikuláš Kovář - jinak Pašek. Všichni platí a robotují. Martin Kříž, zahradník. Při vsi byl panský ovčín, při něm hájek nad Pekelcem za půl lánu. Sama obec leží v malé kotlince při silnici, vedoucí z Kaznějova do Manětína. Nedaleko obce vypíná se mírný kopec „mrtnická továrna“, jehož bělavé haldy písku jest z daleka viděti. Dnes tam nalezneme obytnou budovu, zbytky to bývalé továrny na kaolin. Továrna byla zrušena v roce 1921, ježto pro daleký dovoz na dráhu se výroba nevyplácela, ačkoliv kaolinu je ve zdejší půdě ještě hojnost. Obec sama rychle vzrůstala, ježto přibývalo přistěhovalců, kteří si tu stavějí domky a docházejí do nedalekých továren za prací. Původní ráz obce jest ještě znatelný v její severozápadní části, kde si usedlosti starousedlých zachovaly starobylý ráz. U většiny z nich jsou zvláště zachovalé „branky“, jimiž se ze dvora vyjíždělo. U č.p.7 možno spatřit i dřevěný starobylý štít. Na vyvýšenině stojí tu rozsáhlá školní budova, r.1900 vystavěná a v roce 1931 přistavovaná. V roce 1971

prošla celkovou generální opravou. Její zahradu zdobí pomník padlých vojáků zdejší obce, kteří zahynuli v 1.světové válce v letech 1914-1918, a také umučených našich občanů z doby 2.světové války 1939-1945. V současnosti však budova neslouží svému původnímu účelu, nýbrž je zde sídlo Obecního úřadu. Vyučovat se skončilo v roce 1976 z důvodu nízkého počtu dětí. Ze stejného důvodu zde ukončila provoz v roce 1999 i mateřská škola.Mrtník byl daleko široko znám „mrtnickou bábou“, která dokázala napravovat zlámané lidské údy. Stejně tak byl znám svojí bohatou ochotnickou činností, která jej vyhlásila v širokém okolí úslovím: „Kampak jdeš? Do Mrtníka na přírodní“. Divadla se zde hrála až do roku 1960, staročeské máje a dožínky ještě v roce 1973. Svoji tradici má nesporně masopust. Od nepaměti dosud každý rok prochází maškarní průvod obcí.V období socializace a znárodnování bylo v obci roku 1957 založeno Jednotné zemědělské družstvo III. typu. Nyní je obec součástí Zemědělského družstva Horní Bělá.Po 2.světové válce se obec pouze pozvolna rozvíjela a modernizovala. Výrazný zlom nastal v roce 1964 díky příhodné skladbě aktivního a pracovitého kolektivu funkcionářů MNV. Splu se všemi občany obce se podařilo upravit a zvelebit ji tak, že jí byl natrvalo propůjčen čestný titul „Vzorná obec okresu Plzeň-sever“.Za svoji výraznou a úspěšnou zvelebovací činnost byl MNV v rámci tehdejší „AKCE Z“ vyznamenán 2x vládou České socialistické republiky a 1x federální vládou ČSSR. Obci byl současně udělen titul „Obec 30.výročí osvobození vlasti Sovětskou armádou“.V této době zde vesměs aktivně pracovaly tyto organizace tehdejší Národní fronty: požárníci, Svazarm, mládežníci, svaz žen, červený kříž, ovocnáři a zahrádkáři, pionýři, sovětské přátelství.Z nejvýznamnějších zvelebovacích akcí je namístě uvést:Výstavba hasičské zbrojnice Hloubení a úprava hořejší a dolejší vodní nádrže Asfaltování všech vnitřních komunikací Zbudování nové prodejny, kulturního domu a letního parketu Generální oprava školy Vybudování svépomocné autodílny Svazarmu, výstavby koupaliště s okolním areálem a řada dalších již méně podstatných akcíPrvní žárovky se v obci rozsvítily již v roce 1946.

